

POŚRZEDNIK (260) *sb m*

pośrzednik (256), **pojśrzednik** (3), **pośrednik** (1); *pojśrzednik SkarJedn*; *pośrzednik* : *pojśrzednik* : *pośrednik RejAp* (2:-:1), *CzechEp* (26:1), *SkarKaz* (14:1).

o oraz e *jasne*.

sg N *pośrzednik* (51). ◇ *G* *pośrzednika* (40). ◇ *D* *pośrzednikowi* (5). ◇ *A* *pośrzednika* (49). ◇ *I* *pośrzednikiem* (81); -em (1), -(e)m (80). ◇ *L* *pośrzedniku* (13). ◇ *pl N* *pośrzednicy* (5). ◇ *G* *pośrzednik(o)w* (6). ◇ *A* *pośrzedniki* (2). ◇ *I* *pośrzednikami* (8).

Sł stp, Cn: pośrzednik, Linde XVI – XVIII w: pośrzednik.

Ten, kto jest między kimś a kimś lub między czymś a czymś (260) :

A. *Stojący między dwiema stronami jako łącznik między nimi lub rzecznik jednej wobec drugiej, mediator, arbiter; mediator PolAnt, Vulg, JanStat, Cn; arbiter Calag; commeator, internuntius, interventor, sequester pacis Cn* (258) :

a. *praw. Sędzia polubowny* (6) :

pośrzednik między kim (pl) (1): *Iedney łtronie być przychylnieyfzym niżli drugiey/ żadnym łpofobem ná łędźiego nienależy: to ieft/ ná tego ktoryby łię zá pośrzedniká między ktoremi miał [qui se medium inter aliquos profiteatur]: ále to ráczey należy ná pochlebce/ á ná wykrętáczá łprawiedliwości. ModrzBaz* 87v.

Szereg: »pośrzednik, (i, albo) (przyjacielski) jednaczk = mediator seu amicable compositor JanStat [szyk 3:2] (5): Calag 353b; *Z których piérwłszy świádek Iákub/ á drugi Piotr Konradów kmotr w téy rzeczy iáko pośrzednik y przyácielłki iednaczk był SarnStat* 578, 578, 688 [2 r.].

b. *O Chrystusie, Mojżeszu, świętych jako pośredniczących między Bogiem a człowiekiem, wstawiających się, orędujących za nim u Boga* (250) : *gdyż Bog nigdy nic z námi nie czyni/ iedno przez Syná łwego Pośrzedniká GrzegRóżn C, B2, B4 [4 r.], C [5 r.], Cv, C2 (37); SarnUzn E3v, E4, E4v marg, E5v [2 r.], [F]2 (9); RejPosWiecz² 91v; KuczbKat 275; WujJud 57v marg, 236, Nnv; WujJudConf 57v, 58, 234v; Iż iefli ludzie łtárego Tełtámentu Bogá ználi/ y do niego przychodzili/ tedy też pewnie y Pośrzedniká mieli/ á Pośrzednik nie mógł infzy być iedno łyn Boży przez ktorego/ do Bogá przychodzili. A iż tym Pośrzednikiem był Iezus Chrifus Syn Boży/ wátpliwóści o tym żadney nie máłz. CzechRozm 22; iáko zá łtárego Tełtámentu żaden przyść nie mógł do Bogá/ iedno przez Moyżefzá (ktorego też Pośrzednikiem zowie. [...]) CzechRozm 23v, 6v, 20v, 23v [2 r.], 24, 39v (17); CzechEp 247, 259, 292, 325; ReszPrz 76; Ocz prośić bęđziecie/ mnie Pośrzedniká máiac/ w Imię moje weźmiecie. ArtKanc M14, T6; Náđ to łam Pan Chrifus ieft pośrzednikiem z łtrony náтуры: iż ieft łrzednym między Bogiem/ á człowiekiem: bęđąc w iedney perfonie y Bogiem/ y człowiekiem: co potrzebno było do poiednánia człowieká z Bogiem. WujNT 724, 573 [2 r.], 634, Gal 3/19, s. 722, 723 [6 r.] (22); Bo on łam ieft iedyny pośrzednik/ ktory łię zá námi v Oycá włtáwia/ á nikogoż do tego łwoiego vrzędu nie przypufzcza. bo nikt nam łálki Bożey y niebieskich dobr iednáć v Oycá nie może/ okrom iego łámege. SkarKaz 636a, 347b [2 r.], 348a, 455a.*

pośrzednik czego [= do osiągnięcia czegoś] (7): *Prawdá/ ieden tylko ieft Pośrzednik zbáwienia y odkupienia náłzego/ ále nie ieden przyczyniánia y modłénia. WujJud 57v; CzechRozm 122; LatHar 329, 485 marg; WujNT 723, Bbbbbbb2 [2 r.].*

Testamentu pośrednikowi/ dał zakon *CzechEp* 280; Ale teraz nasz kapłan dostał tym zacniejszego
wzędu; im też iest pośrednikiem lepszego testamentu/ który w lepszych obietnicach iest
połtanowiony. *WujNT Hebr* 8/6, *Hebr* 8 arg, 9/15, 12/24.

»urząd pośrednika« (2): Abo gdy łamo słowo Boże wcielone Pośrednikiem iest/ y wżytki wrzędy
Pośredniká pełni/ y nas iedna z iednym Bogiem Oycem według piśmá. *GrzegRóżn* L; *SarnUzn* F5v.

Szeregi: »pośrednik i droga do Boga« (1): iż tenże á nie inży báran człowiek Chriřtus Iezus [...] był też iuz w onychże ofiarách/ przodkom naszým Pośrednikiem y drogą do Bogá. *CzechRozm* 24v.
[*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pośrednik i jednacza« (2): PRzetoż ciebie pośredniká y iednaczą prosimy/ áby ty
nadobrotliwiejsze á namilośnieriejze Oycá twego oczy k nam łáfkáwie á miłościwie obrocił. *ArtKanc*
D4. Cf »przez pośrednika«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 11 r.*]

»kapłan i pośrednik« (1): Pomnię iákoś ná krzyżu zá grzechy moię iáko kapłan y pośrednik moy
ofiarował fię *SkarKaz* 161b.

»pośrednik a orędownik« (1): Nową drogę k niebu śprawił/ gdyś fię w niebie Oycu łtawił/ byś
był Pośrednikiem/ á zá swoy lud Orędownikiem. *ArtKanc* I4.

»pośrednik i patron« (1): żebychmy v Páná Bogá wiela rzeczy nie vprořili/ áni otrzymáli/
gdybyřmy do tego przyczyny pośredniká y pátroná álbo przyczyńce nie vzywáli. *WujJud* 184.

»pomocnik i pośrednik« (1): Kryřtuřowi łámemu tę chwałę musimy oddáwác weń wierzyć/ y ná
nim łámym przeřtáwác inřze pomocniki y pośredniki opuřciwřzy. *WujJudConf* 72.

»przyczyńca i (a) pośrednik« [*szyk 2:1*] (3): *RejAp* 170v; żeby go wierni w potrzebách řwych/ iáko
przyczyńcę swoiego y pośrednika wzywáli. *CzechRozm* 193v; *SkarKaz* 245b. [*Ponadto w połączeniach
szeregowych 15 r.*]

»rzecznik, pośrednik« (1): áby był rzecznikiem/ przez śmierć pośrednikiem/ miedzy řwoim
Oycem/ á nędzným grzeřznikiem. *ArtKanc* A11v.

»tłumacz i pośrednik« (1): Przez ktore řłowá y Obrzędy/ řłtawa řie tłumaczem y pośrednikiem
miedzy Bogiem y ludźmi. *KuczbKat* 245.

»pośrednik i zastępcá« (1): Mowiá iż fię ná nim łámą wiárą obroniá/ á iż tenże řędźia bęđzie/
ktory iest pośrednikiem y zastępcą naszým/ řrogořci fię iego bać nie bęđzie potrzebá. *SkarKaz* 4a.
[*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Wyrażenia przyimkowe: »przez pośrednika« (12): *GrzegRóżn* B, C [2 r.], L3; *WujJud* b4v, 53;
A tákowe modlitwy wiernych máią być przez łámeřo Chriřtuřá Pośredniká do Bogá Oycá w
wierze prawdźiwey y w miłości. *WujJudConf* 183; *CzechRozm* 90v; *CzechEp* 86, 291; gdzie mowim:
communicantes: to iest/ dzielim fię Pánie wyřługámi řwiętych twoich/ y wřywamy ich ná otrzymanie
hoyniejřego miłosierđzia twego przez Iezu Chryřtuřá Syná twego iedyneřo poyřredniká nášzego.
SkarKaz 636b.

~ *Szereg*: »przez pośrednika i jednacza« (1): kędy ludzie wzywáią Bogá Oycá przes iedneřo tylko
Pośrednika y iednaczą Páná Iezu Kryřtá Syná Bořeřo *KrowObr* 102v. ~

»bez, okrom pośrednika« (2:1): Niechay pokażá coby Bog z námi vczynił okrom Pośredniká/
ktory iest Bog z Bogá *GrzegRóżn* C.

~ Szereg: »bez śr(z)odku i pośrednika (wszelkiego)« (2): Przeto on [zakon] zgoła Bołkim nazywam/ iż bes śrzodku y Pośredniká wšelkiego/ prawie zaráz z człowiekiem od łámego Bogá ftworzony był. *CzechRozm* 90v, 122v. ~

c. *O kapłanach jako pośredniczących w kulcie między Bogiem a wiernymi* (2) : Biskupi y kápłani łą pośrednikámi. *WujNT* 634 marg, Zzzzz2.

B. *Nie będący ani jednym, ani drugim* (2) : Bo powiedzieć raczy: Iżbych wolał iżbyś był álbo gorący álbo łzczyrózimny/ niżli małz być tym letnim/ á tym łrzednim miedzy tymi dwiemá. [...] A ták toć łą ci letni/ toć łą ci połrednicy *RejAp* 43.

Szereg: »pośrednicy abo neutrales« (1): Haeretykámi łą y pośrednicy ábo *neutrales*. *Matth*: 12.30 [Cf [św. Hieronim pisze o heretykach:] Kto z tobą Papiežu nie zgromadza/ ten rołprałza: Co iełt iákoby rzekł: Kto Chriftołow nie iełt; ten iełt Antychriftołow. 51 (*komentarz do Matth 12/30*)] *WujNT* Yyyyy4v.

Synonimy: **A.a.** *arbiter, jednacz, medyjator, rozjemca, sędzia, zgodziciel*; **b.** *jednacz, obrońca, opiekun, orędownik, patron, pomocnik, przyczyniciel, przyczyńca, rzecznik, ugadzacz, zastępca*.

Cf **ŚRZEDNIK**

RS